

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ  
**ПОЛТАВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**  
Кафедра гуманітарних і соціальних дисциплін

**СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ**  
**ІСТОРІЯ ТА КУЛЬТУРА УКРАЇНИ**  
(обов'язкова навчальна дисципліна)

освітньо-професійна програма	Германські мови та література (переклад включно), – перша англійська
спеціальність	035 Філологія (035.041 Германські мови та література (переклад включно), – перша англійська)
галузь знань	03 Гуманітарні науки
освітній ступінь	бакалавр

Розробник: **Шаравара Тамара**, д.іст.н., професор, професор кафедри гуманітарних і соціальних дисциплін

Гарант: **Дедушно Алла**, к.філол.н., доцент, доцент кафедри гуманітарних і соціальних дисциплін

Полтава 2022 р.

<b>Назва навчальної дисципліни</b>	Історія та культура України
<b>Місце в індивідуальному навчальному плані здобувача вищої освіти</b>	Обов'язкова навчальна дисципліна
<b>Назва структурного підрозділу</b>	Кафедра гуманітарних і соціальних дисциплін
<b>Контактні дані розробників, залучених до викладання</b>	<i>Викладач:</i> Шаравара Тамара Олексіївна, д. іст. н., професор <i>Контакти:</i> ауд. 458 (навчальний корпус № 4) e-mail: <a href="mailto:tamara.sharavara@pdaa.edu.ua">tamara.sharavara@pdaa.edu.ua</a> сторінка викладача: <a href="https://www.pdau.edu.ua/people/sharavara-tamara-oleksiyivna">https://www.pdau.edu.ua/people/sharavara-tamara-oleksiyivna</a>
<b>Рівень вищої освіти</b>	Перший (бакалаврський) рівень
<b>Спеціальність Освітня програма</b>	035 Філологія, спеціалізація – 035.041 Германські мови та літератури (переклад включно), перша – англійська <i>ОПП Германські мови та література (переклад включно), перша – англійська</i>
<b>Попередні умови для вивчення дисципліни</b>	Філософія

### **Заплановані результати навчання**

**Мета вивчення навчальної дисципліни:** надати здобувачам вищої освіти знань про закономірності та особливості політичного, економічного, соціального та культурного розвитку України, її відносини з іншими державами та народами; ознайомити з основами сучасних підходів до історії національної культури, процесами її історичного розвитку та найбільш значними здобутками, формування системи знань про історичну та соціально-економічну обумовленість художньо-культурологічних процесів в Україні з найдавніших часів до початку ХХІ ст., розуміння пріоритетності таких знань.

**Основні завдання навчальної дисципліни:** узагальнення досвіду національного державотворення, традицій української державності, значення боротьби українського народу за її відродження та збереження; розкриття історії суспільно-політичних та соціально-економічних процесів в Україні, основних етапів українського національно-визвольного руху, його змісту та організаційних форм; визначення місця і ролі в українській історії видатних історичних осіб; висвітлення змісту і особливостей розвитку української матеріальної та духовної культури, її взаємозв'язок із світовою культурою; розуміння здобувачами вищої освіти історичних процесів минулого для вироблення дієвих напрямних та гуманістичних культурних орієнтацій у реаліях сьогодення.

#### **Компетентності:**

*загальні:*

ЗК 01. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ЗК 02. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій; використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

ЗК 04. Здатність бути критичним і самокритичним.

ЗК 05. Здатність учитися й оволодівати сучасними знаннями.

ЗК 06. Здатність до пошуку, опрацювання та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК 10. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

#### **Програмні результати навчання:**

ПРН 02. Ефективно працювати з інформацією: добирати необхідну інформацію з різних

джерел, зокрема з фахової літератури та електронних баз, критично аналізувати й інтерпретувати її, впорядковувати, класифікувати й систематизувати.

ПРН 03. Організувати процес свого навчання й самоосвіти.

ПРН 05. Співпрацювати з колегами, представниками інших культур та релігій, прибічниками різних політичних поглядів тощо.

**Програма та структура навчальної дисципліни**  
**Структура (тематичний план) навчальної дисципліни**

Назви тем	Кількість годин							
	Денна форма навчання <i>035ФІЛОЛ_бд_2022</i>				Заочна форма навчання <i>035ФІЛОЛ_бз_2022</i>			
	усього	у тому числі			усього	у тому числі		
		л	сем	с.р.		л	сем	с.р.
<b>Тема 1.</b> Вступ до курсу. Стародавня історія України.	14	2	2	10	13	-	-	13
<b>Тема 2 .</b> Київська Русь і Галицько-Волинська держава.	14	2	2	10	15	2	-	13
<b>Тема 3.</b> Історико-культурний розвиток українських земель у литовсько-польську добу (др. пол. XIV – п. пол. XVII ст.).	14	2	2	10	13	-	-	13
<b>Тема 4.</b> Історія та культура Гетьманщини. Бароко.	16	2	4	10	15	-	2	13
<b>Тема 5.</b> Україна в складі Російської та Австро-Угорської імперій у XIX ст. Національно-культурне відродження України.	16	2	4	10	13	-	-	13
<b>Тема 6.</b> Україна на початку XX ст. (1901–1921 рр.). Модерн.	14	2	2	10	13	-	-	13
<b>Тема 7.</b> Україна в умовах тоталітарного режиму (1921–1991 рр.). Андеграунд.	18	2	6	10	15	2	-	13
<b>Тема 8.</b> Україна в роки незалежності. Постмодернізм.	14	2	2	10	13	-	-	13
Індивідуальне завдання: контрольна робота	-	-	-	-	10	-	-	10
<b>Усього годин</b>	<b>120</b>	<b>16</b>	<b>24</b>	<b>80</b>	<b>120</b>	<b>4</b>	<b>2</b>	<b>114</b>

**Оцінювання результатів навчання**  
**Форми контролю результатів навчання**

Програмні результати навчання	Форми контролю результатів навчання здобувачів вищої освіти <i>035ФІЛОЛ_бд_2022</i>					Разом
	Опитування на семінарських заняттях	Розв’язування тестів (за результатами самостійної роботи)	Контрольна робота	Написання реферату	Екзамен	
ПРН 02	13	7	3	3	7	33
ПРН 03	13	7	3	4	6	33
ПРН 05	14	6	4	3	7	34
<b>Разом</b>	<b>40</b>	<b>20</b>	<b>10</b>	<b>10</b>	<b>20</b>	<b>100</b>

Програмні результати навчання	Форми контролю результатів навчання здобувачів вищої освіти <i>035Філол бз 2022</i>				Разом
	Опитування на семінарських заняттях	Розв'язування тестів	Контрольна робота	Екзамен	
РН 02	3	6	17	7	33
РН 03	3	7	17	6	33
РН 04	4	7	16	7	34
<b>Разом</b>	<b>10</b>	<b>20</b>	<b>50</b>	<b>20</b>	<b>100</b>

### Схема нарахування балів з навчальної дисципліни

Назва теми	Форми контролю результатів навчання здобувачів вищої освіти <i>035Філол бд 2022</i>					Разом
	Опитування на	Розв'язування тестів (за результатами самостійної роботи)	Контрольна робота	Написання реферату	Екзамен	
Тема 1. Вступ до курсу. Стародавня історія України.	5					5
Тема 2. Київська Русь і Галицько-Волинська держава.	5					5
Тема 3. Історико-культурний розвиток українських земель у литовсько-польську добу (др. пол. XIV – п. пол. XVII ст.).	5					5
Тема 4. Історія та культура Гетьманщини. Бароко.	5					5
Тема 5. Україна в складі Російської та Австро-Угорської імперій у XIX ст. Національно-культурне відродження України.	5	10				15
Тема 6. Україна на початку XX ст. (1901–1921 рр.). Модерн.	5					5
Тема 7. Україна в умовах тоталітарного режиму (1921–1991 рр.). Андеграунд.	5	10				15
Тема 8. Україна в роки незалежності. Постмодернізм.	5		10			15
Самостійна робота				10		10
Екзамен					20	20
<b>Разом</b>	<b>40</b>	<b>20</b>	<b>10</b>	<b>10</b>	<b>20</b>	<b>100</b>

Назва теми	Форми контролю результатів навчання здобувачів вищої освіти <i>035Філол бз 2022</i>				Разом
	Опитування на семінарських заняттях	Розв'язування тестів	Індивідуальне завдання (контрольна)	Екзамен	
Тема 1. Вступ до курсу. Стародавня історія України.	-				-
Тема 2. Київська Русь і Галицько-Волинська держава.	-				-
Тема 3. Історико-культурний розвиток українських земель у литовсько-польську добу (др. пол. XIV –	-				-

п. пол. XVII ст.).					
Тема 4. Історія та культура Гетьманщини. Бароко.	10	20			30
Тема 5. Україна в складі Російської та Австро-Угорської імперій у XIX ст. Національно-культурне відродження України.	-				-
Тема 6. Україна на початку XX ст. (1901–1921 рр.). Модерн.	-				-
Тема 7. Україна в умовах тоталітарного режиму (1921–1991 рр.). Андеграунд.	-				
Тема 8. Україна в роки незалежності. Постмодернізм.	-				-
Індивідуальне завдання			50		50
Екзамен				20	20
<b>Разом</b>	<b>10</b>	<b>20</b>	<b>50</b>	<b>20</b>	<b>100</b>

## **Трудомісткість**

Загальна кількість годин – 120.

Кількість кредитів – 4,0.

Форма семестрового контролю – екзамен.

## **Політика навчальної дисципліни**

Відвідування занять є обов'язковим. У разі відсутності здобувача вищої освіти на семінарських заняттях з поважної причини (документальне підтвердження) надається право відпрацювати пропущене заняття, у разі відсутності без поважних причин – здобувач вищої освіти не одержує бали за семінарське заняття і позбавлений права на їхнє відпрацювання.

Усі завдання, передбачені програмою, мають бути виконані у встановлений термін. За використання телефонів і комп'ютерних засобів без дозволу викладача, порушення дисципліни здобувач вищої освіти отримує на занятті 0 балів. Списування під час виконання тестових завдань, контрольної роботи, екзаменаційної роботи заборонені. Мобільні пристрої дозволено використовувати лише під час онлайн-тестування. Документи стосовно академічної доброчесності наведені на сторінці АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ ПДАУ: <https://www.pdaa.edu.ua/content/akademichna-dobrochesnist>.

На здобувачів вищої освіти поширюється право про визнання результатів навчання, набутих у неформальній / інформальній освіті, перед опануванням цієї навчальної дисципліни. Визнання набутих результатів навчання або відмова у їх визнанні, набуття відповідних результатів навчання можливе після успішного опанування курсів (з документальним підтвердженням) на різноманітних навчальних платформах, зокрема: Prometheus, Coursera тощо. Особливості неформального / інформального навчання регламентовані Положенням про порядок визнання результатів навчання, набутих у неформальній та інформальній освіті, здобувачами вищої освіти Полтавського державного аграрного університету <https://www.pdau.edu.ua/sites/default/files/node/5555/polozhennyaoporyadok22.pdf>

## **Додаткові матеріали для представлення навчальної дисципліни:**

Презентації, відеоролики.

## **Рекомендовані джерела інформації**

### **Основні**

1. Бойко О. Д. Історія України: підручник. 7-е вид., стереотип. Київ : ВЦ «Академія», 2018. 720 с.
2. Греченко В. А. Історія та культура України : підручник. Харків : ХНУВС, 2017. 440 с.
3. Історія та культура України : навч.-метод. посіб (у схемах і таблицях) / за наук. ред. проф. В. С. Бліхара. Львів : ПП «Арал», 2018. 480 с.
4. Історія України: підручник для студентів неісторичних спеціальностей вищих навчальних закладів / О. М. Бут, М. І. Бушин, Ю. І. Вовк та ін.; за заг. ред. д.і.н., проф. М. І. Бушина, д.і.н., проф. О. І. Гуржія. Черкаси : ЧДТУ, 2016. 644 с.
5. Історія української культури : підручник для мед. ВНЗ IV р.а. 4-те вид. / за ред. В. А. Качкана. Київ : ВСВ «Медицина», 2021. 368 с.
6. Кордон М. В. Історія української культури. Київ. Просвіта, 2017. 336 с.
7. Костюк М. В. Гарбар О. П. Історія та культура України : навч. посіб. Умань : Візаві, 2019. 284 с.
8. Ратич Б. Я., Макогончук Н. В., Гевко О. І. Короткий курс історії України : навч. посіб. Хмельницький : НАДПСУ, 2016. 428 с.
9. Хома І. Я. Історія української культури. Київ. Кондор, 2017. 356 с.

10. Шаравара Т. О. Історія української культури. Полтава, 2015. 180 с.

#### Допоміжні

1. Бушин М. І., Гуржій О. І. Історія України. Проблемні лекції. Черкаси, ЧДТУ. 2012. 522 с.
2. Європейська та українська культура в нарисах / за ред. І. З. Цехмістро. Київ : ЦУЛ, 2003. 320 с.
3. Історична наука : термінологічний і понятійний довідник. Київ : Вища школа, 2002. 430 с.
4. Історія та культура України : навч. посіб. / уклад. Дедурін Г. Г., Іванов С. Ю., Чорний І. В. Харків : ХНУВС, 2017. 108 с.
5. Запорозька Січ і українське козацтво : зб. наук. пр. / Укр. ін-т нац. Пам'яті ; редкол. : Кривошея В. В. та ін. Київ : Пріоритети, 2012. 207 с.
6. Плохій С. Брама Європи. Історія України від скіфських воєн до незалежності. Харків : КСД, 2016. 496 с.
7. Українське козацтво: Мала енциклопедія. Київ : Генеза ; Запоріжжя: Прем'єр, 2002. 568 с.
8. Якименко М. А., Макарець С. В., Краснікова О. М. Сільське господарство Лівобережної України в умовах аграрних реформ 1861–1917 років : монографія. Полтава : ПП «Астрія», 2020. 250 с.
9. Яковенко Н. М. Нарис історії України з найдавніших часів до кінця XVIII століття. 3-тє вид., перероблене та розширене. Київ : Критика, 2006. 584 с.
10. Макарець С. В. Стан розвитку тютюнової галузі Полтавської губернії у другій половині XIX – на початку XX ст. *Наукові праці історичного факультету Запорізького національного університету*. Запоріжжя : ЗНУ, 2017. Вип. 48. С.49–52.
11. Sharavara Tamara, Makarets Svitlana. Problems of agrarian history of the Carpathian region at the end of the XVIII – the middle of the XIX century in contemporary Ukrainian historiography. *Східноєвропейський історичний вісник*. Дрогобич : Видавничий дім «Гельветика», 2019. Вип. 10. С. 18–26.
12. Yakymenko M., Sharavara T., Makarets S., Nikolaienko Y. The Problem of Labour Migration of Ukrainian Peasants and Burghers in the Internal Policy of Russian Empire in the Second Half of the Nineteenth – Early Twentieth Centuries. *Український історичний журнал*. 2019. № 6. С. 142–154.
13. Приходько С. М., Макарець С. В. Типологія політичних режимів у політичній концепції В'ячеслава Липинського. *Гілея: науковий вісник*. Київ : «Видавництво «Гілея», 2019. Вип. 145 (№ 6). Ч. 3. Політичні науки. С. 86–89.
14. Приходько С. М., Макарець С. В. Особливості українських політичних процесів у контексті демократичних і посткомуністичних трансформацій. *Гілея: науковий вісник*. Київ : «Видавництво «Гілея», 2019. Вип. 151 (№12). Ч. 3. Політичні науки. С. 62–66.

#### Інформаційні ресурси

1. Енциклопедія історії України. URL: <http://resource.history.org.ua/cgi-bin/eiu/history.exe>
2. Звід пам'яток історії та культури України: Енциклопедичне видання: У 28 т. URL: <http://resource.history.org.ua/cgi-bin/eiu/history.exe>
3. Ізборник: Історія України IX-XVIII ст. Першоджерела та інтерпретації. URL: <http://izbornyk.org.ua/>
4. Культура та мистецтво України. URL: <http://histua.com/knigi/narisi-z-istorii-ukraini>
5. Сайт Інституту історії України. URL: <http://history.org.ua/uk>
6. Сайт Інституту політичних і етнонаціональних досліджень ім. І. Ф. Кураса НАН України. URL: <http://www.ipiend.gov.ua/>